

Zasedání Komise pro služby

Ve dnech 29. a 30. května 2002 zasedala v Moravské zemské knihovně v Brně Komise pro služby při Národní knihovně ČR, která je poradním orgánem ředitele NK ČR pro otázky knihovnických a informačních služeb a jejich koordinace v ČR¹⁾. Jednání Komise bezprostředně navazovalo na seminář *Online služby v knihovnách*²⁾, na jehož tematickém zaměření i faktickém průběhu se její členové významně podíleli. Vlastní jednání Komise se soustředilo zejména na praktické otázky, které v souladu se změnami legislativního rámce (knihovní zákon, autorský zákon, ochrana osobních údajů) knihovny musí řešit při poskytování služeb uživatelům a na změny v organizaci další práce v Komisi.

„Legislativní“ blok zahájila dr. Čadková z Městské knihovny v Praze, která podrobně probrala postup knihovny v otázkách ochrany osobních údajů, zejména ve světle zkušeností s kontrolou Úřadu pro ochranu osobních údajů. Na ni navázal dr. Hemola spornými otázkami, které

nastolil knihovní zákon, upozornil na pomůcku „vzorový knihovní řád“, který je zpracován jak v obecné rovině, tak v mutacích pro menší veřejné knihovny, muzejní a vysokoškolské knihovny³⁾. Problémům autorských práv se věnovala Mgr. Kolářová ze Státní technické knihovny, upozornila na problematiku příjmy a dobré příklady z praxe STK. Zkušenosti STK s poskytováním elektronických služeb jsou zakotveny v jejich knihovním řádu, resp. jsou použity i ve vzorovém řádu. Určité problémy mohou knihovny mít s půjčováním a případným kopírováním disertačních prací a norem. Celý tematický blok byl završen řešením otázek, které jsou spojeny s poskytováním vnitrostátních i mezinárodních meziknihovních služeb. Mgr. Pospíšilová shrnula novinky v této oblasti, upozornila na ustanovení knihovního zákona, prováděcí vyhlášky i nové znění „Metodických pokynů pro meziknihovní služby v České republice“⁴⁾. Obsáhle byly diskutovány otázky národního systému meziknihovních služeb a postavení krajských knihoven v něm v souvislosti s plněním regionálních funkcí. Samostatným bodem pak byla diskuse nad možnostmi vytvoření koordinovaného systému plateb. V oblasti mezinárodních meziknihovních služeb jsou placené služby dávnou realitou, opakovaně však byl diskutován problém přerozdělení informačních gescí mezi šest knihoven, které jsou z knihovního zákona a prováděcího předpisu povinny tuto službu poskytovat.

Nutnost projednat organizační otázky byla vyvolána rozšířením pléna Komise o členy z nových krajských knihoven i vzrůstající potřebou soustředit se na řešení dílčích problémů v menších pracovních skupinách. Současný statut Komise tomu samozřejmě nebrání, přesto je nutné dát některým aktivitám formální rámec. Diskutující se shodli na vytvoření subkomisí k jednotlivým problémům v rámci Komise, např. pro otázky koordinace poskytování služeb ve větších městech, pro meziknihovní služby, knihovní řády a ceníky atd. Jednotlivé subkomise budou jmenovány po dohodě s mateřskými knihovnami ředitelem NK ČR a budou pracovat podle aktuální potřeby. Výroční zasedání Komise budou zachována, ale budou mít více formu semináře než dosud obvykle uzavřených pracovních jednání. Letošním spojením se seminářem Online služby v knihovnách byla tato forma úspěšně vyzkoušena.

Závěrečná část jednání Komise byla věnována výměně praktických zkušeností. Pozornost byla již tradičně zaměřena na novinky od slovenských kolegů, kde nejzajímavější zprávou je příprava a postupná realizace generální rekonstrukce Univerzitní knihovny v Bratislavě při zachování provozu. Nejdiskutovanější byly otázky vymáhání nevratných výpůjček, novými adepty na věčně zelené téma se stávají: nepřístojnosti v chování uživatelů v knihovnách a „nevhodné“ cíle vyhledávání na internetu (pornografie, rasová nesnášenlivost). V tomto bloku představili své knihovny noví členové z krajských knihoven. Zvláštní pozornost byla opět věnována vytvoření podmínek pro výměnné stáže pracovníků z pracovišť služeb mezi jednotlivými členskými knihovnami.

Komise na závěr zformulovala doporučení pro ředitele NK ČR:

1. Komise doporučuje vznik subkomisí pro otázky (příp. navrhuje jejich předsedy):
  - a) meziknihovní služby – Mgr. Pospíšilová, NK ČR,
  - b) koordinace knihovnických a informačních služeb v místě – Praha, dr. Čadková, MěstK,
  - c) knihovní řády a ceníky – dr. Hemola, NK ČR,
  - d) internet a zpřístupňování elektronických dokumentů,
  - e) konzervační fondy a jejich zpřístupňování.
2. NK ČR připraví variantní doporučení pro poskytování vnitrostátních meziknihovních služeb bezplatně nebo prostřednictvím koordinovaného systému plateb.
3. NK ČR vyvolá jednání šesti knihoven povinných poskytovat mezinárodní meziknihovní služby s cílem vymezení informačních a teritoriálních gescí.
4. Komise doporučuje řediteli NK ČR a jeho prostřednictvím i ředitelům členských knihoven, aby byly vytvořeny podmínky pro výměnné pobyty pracovníků ze služeb v jednotlivých knihovnách.
5. Příští výroční jednání uskutečnit v jedné z nových krajských knihoven.
6. Členové Komise budou o průběhu a závěrech jednání informovat své ředitele.

Poznámky:

- 1) Dokumentace Komise je přístupná na adrese: http://www.nkp.cz/refer_centrum/komise/komise.htm.
- 2) Blíže k programu semináře na adrese: http://www.mzk.cz/aktivita/akt02_09.php3, některé příspěvky ze semináře jsou publikovány v: Knihovny současnosti 2002 : sborník ze 10. konference, konané ve dnech 24.-26.září 2002 v Seči u Chrudimi / [sestavil Jaromír Kubíček]. 1. vyd. Brno : Sdružení knihoven ČR, 2002. 401 s.
- 3) Vzorový knihovní řád včetně jeho mutací je k dispozici na domácí stránce Národní knihovny ČR http://www.nkp.cz/o_knihovnách/aktual.htm.
- 4) Zákon č. 257/2001 Sb. knihovní zákon, vyhl. č. 88/2002 Sb. k provedení zákona č. 257/2001 Sb., Metodické pokyny pro meziknihovní služby viz http://www.nkp.cz/refer_centrum/legms.htm.

Hanuš Hemola
Národní knihovna ČR